

UDC 371.134.379.85(44)

ENSURING EFFECTIVE TEACHING, LEARNING AND ASSESSMENT IN HIGHER EDUCATION BASED ON THE RESULTS-BASED PARADIGM IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ, НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ НА ОСНОВІ РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ПАРАДИГМИ В КОНТЕКСТІ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ****Palamarchuk O.F. / Паламарчук О.Ф.***PhD in Education / канд.пед. наук*<https://orcid.org/0000-0002-5703-5496>*Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Bastionna 9, 01014**Інститут вищої освіти НАПН України, Київ, Бастіонна 9, 01014*

Анотація. Актуальність дослідження засвідчується низкою документів Європейського простору вищої освіти. До теоретичних основ забезпечення ефективного викладання, навчання та оцінювання у вищій освіті на основі результативної парадигми в контексті стійкого розвитку відносимо принцип універсального дизайну навчання у вищій освіті (*universal design for learning*), який допомагає забезпечити співпрацю зі студентами і водночас надати гнучкості оцінюванню, навчанню та викладанню. Виокремлено тенденцію до використання гнучких підходів до навчання, викладання та оцінювання в залежності від програми та дисципліни, яка викладається. Проаналізовано міжнародний досвід ефективного викладання, навчання та оцінювання у вищій освіті та виявлено, що європейські Норвегії та Польщі запроваджують гнучкий підхід до навчання в освітній процес.

Ключові слова: ефективність, навчання і викладання, гнучкий підхід, оцінювання, універсальний дизайн навчання

Вступ.

Основні документи, що засвідчують актуальність проблеми забезпечення ефективного викладання, навчання та оцінювання у вищій освіті на основі результативної парадигми в контексті стійкого розвитку є наступними: починаючи з Лондонського комюніке 2007 р. та закінчуючи Римським комюніке згадується про створення більш гнучких підходів до навчання та викладання в системі вищої освіти, урізноманітнення методів викладання з метою розвитку у студентів критичного мислення, емоційного інтелекту, лідерства, роботи в команді та уміння вирішувати проблеми [3, 4].

Таким чином, забезпечення ефективного викладання, навчання та оцінювання у вищій освіті є надзвичайно актуальною темою, як в Європейському просторі вищої освіти, так і в Україні. У цьому контексті визначено різні засоби та підходи, включаючи необхідність сприяння новим та інноваційним методам викладання у вищій освіті, а також підтримку закладів вищої освіти у підвищенні безперервного професійного розвитку академічного персоналу задля забезпечення гнучких траєкторій навчання та викладання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У звіті «Flexible Learning and Teaching. Thematic Peer Group Report, 2024» зазначається про те, що процеси розробки навчальних програм включають такі

підходи, як універсальний дизайн для навчання universal design for learning (UDL), який може допомогти забезпечити співпрацю зі студентами і водночас надати гнучкості оцінюванню. Студентам слід запропонувати низку варіантів оцінювання на вибір (іспити, проекти, есе, презентації тощо), щоб вони могли скористатися своїми сильними сторонами і не відчували зайвих перешкод. Оцінювання також може стати більш компетентнісно-орієнтованим, коли студенти заробляють кредити на основі продемонстрованих компетентностей, а не часу, проведеного на курсі. Це дозволить студентам швидше просуватися в тих сферах, які опанували, приділяючи більше часу тим сферам, де їм потрібно вдосконалюватися [2].

Принципи універсального дизайну для навчання universal design for learning (UDL) можуть бути корисними для впровадження гнучкого навчання. Це науково обґрунтований підхід, який підкреслює різноманітність студентів з точки зору їхнього походження, фізичних здібностей та психологічних особливостей. Основна увага UDL зосереджена на впровадженні рівності, інклюзії та доступності в початковий процес розробки навчальних програм, оцінювання, заходів, ресурсів і побудови дизайну для навчання. Впровадження інклюзивності на ранніх стадіях розробки не лише забезпечує підтримку студентам з особливими освітніми потребами, але й покращує освітній досвід для всіх студентів.

Погоджуємося з думкою авторів у праці Н. Fry, St. Ketteridge, St. Marshall «A handbook for teaching and learning in higher education: enhancing academic practice» в тому, що помилковою думкою багатьох студентів, які вступають до закладів вищої освіти, є їхнє переконання, що предмет складається лише з великої кількості фактичних знань або майстерного володіння кроками чи правилами, і щоб стати експертом, все, що потрібно зробити, - це додати знання до вже наявного запасу. Відповідальність лектора полягає в тому, щоб кидати виклик і змінювати такі обмежені концепції і гарантувати, що його викладання, навчальні програми, які він розробляє, і оцінки, які він встановлює, виводять студентів на більш широкі сфери, такі як критичне мислення, творчість, синтез тощо [1].

Також студентам притаманні різні уподобання під час навчання. Однак, незважаючи на те, що студенти можуть мати свої уподобання, їх слід заохочувати до використання різних стилів навчання, і в цьому випадку особи, відповідальні за організацію навчання, повинні створювати можливості для навчання, чутливі до різних стилів, а не просто відображати те, як вони або їхні студенти люблять вчитися. Така позиція передбачає від викладача гнучкості у викладанні.

У звіті «Flexible Learning and Teaching. Thematic Peer Group Report, 2024» зазначається про те, що пандемія Covid-19 прискорила попит на гнучке навчання у вищій освіті, підкресливши важливість адаптивності освітніх систем. Гнучке навчання дорослих має важливе значення у підтримці людей, підприємств та суспільства в адаптації до змін на ринку праці. ЗВО мають всі можливості для забезпечення цього. Гнучке навчання передбачає «мультимодальне» (онлайн, на місці, гібридне, змішане навчання) [2].

Викладачі відіграють вирішальну роль у забезпеченні успіху гнучкого навчання, а курси підготовки викладачів повинні враховувати педагогічні аспекти, щоб зробити гнучкість реальністю, а також підходи до інклюзивної освіти, щоб задовольнити потреби студентів з різними потребами.

Для студента гнучке навчання – це гнучкість у виборі тем і предметів навчання, гібридний спосіб навчання, можливості дистанційного навчання, різноманітність режимів, методів та технологій, таких як навчальні онлайн-платформи, відео лекції, інтерактивні симуляції та змішані підходи до навчання.

Студенти бачать, що їхні заклади вже забезпечують гнучке навчання, тим не менш, вони б рекомендували, щоб їхній заклад вищої освіти покращив гнучке навчання, пропонуючи більш індивідуалізовані графіки та факультативів/вибіркових дисциплін, онлайн-класів (особливо для традиційних лекцій), короткі модулі, а також більше змішаного підходу до навчання (запис лекцій та використання контактних годин для запитань та практичних робіт, інтерактивні симуляції тощо).

Для закладу вищої освіти гнучке навчання - це гнучкі способи досягнення результатів навчання за навчальною програмою (з точки зору часу, необхідного для здобуття ступеня, навантаження, зобов'язання студентів бути присутніми на місці і т.д.), гнучкі підходи до навчання та викладання (синхронні/асинхронні модальності, гібридне навчання, оцінювання навчальних досягнень студентів тощо). Важливо, що гнучке навчання не може бути зведене до переваги одного підходу над іншими, управління індивідуальними навчальними траєкторіями студентів, управління навчальним навантаженням і те, як викладачі можуть забезпечити гнучкість.

Аналіз міжнародних практик. Детальніше розглянемо процес забезпечення ефективного викладання, навчання та оцінювання на прикладі кращих міжнародних та вітчизняних практик.

Трансформація оцінювання у викладанні математики в *University of Agder (Norway)* [5].

Підсумкове оцінювання в математичній освіті в *University of Agder* раніше мало показник неуспішності більше 40%. Однією зі спроб змінити культуру викладання математики була заміна високих ставок щодо оцінювання на набагато гнучкіший підхід, де оцінювання є більш формуючим і вбудованим у дизайн курсу. Мета також полягала в тому, щоб заохотити студентів починати працювати над математикою раніше на початку семестру курсу. Відповідно до цього підходу, було розроблено чотири індивідуальні та цифрові тести для кожного курсу і студенти можуть скласти кожен з них кілька разів, з ідеєю, що студенти повинні скласти іспит «коли будуть готові».

В результаті рівень невдач знизився з 44% до 12%. Винесені уроки про те, як заклади вищої освіти розробляють і впроваджують системні підходи до покращення навчання і викладання, залучаючи критичну масу викладачів, до процесів змін.

Перегляд навчальних програм з урахуванням соціального та економічного середовища у *Wroclaw University of Economics and Business (Poland)* [5].

В університеті взаємодія між двома типами органів сприяла перегляду навчальних програм на основі пропозицій студентів, викладачів та представників бізнесу. Ради факультетів, як частина їхньої відповідальності за моніторинг якості, розробку результатів навчання та підготовки змін у навчальних програмах, аналізують потенційні та фактичні проблеми, пов'язані з реалізацією навчальних програм, а також наскільки результати навчання відповідають потребам ринку праці. Крім того, Центр ділового співробітництва допомагає студентам у визначенні їхнього професійного та особистісного потенціалу, а також у пошуку можливостей для працевлаштування.

Використовуючи весь потенціал цих двох структур, університет зміг краще інтегрувати пропозиції компаній і ділового світу в освітні програми, а також запровадити нові навчальні модулі на деяких навчальних програмах. Одним викликом, що залишається, є навчання та підготовка викладачів, керівників у відповідний спосіб. Наразі університет розглядає можливість стажування викладачів в інших університетах зі схожими навчальними програмами.

Висновки.

Виокремлено тенденцію до використання гнучких підходів до навчання, викладання та оцінювання в залежності від програми та дисципліни, яка викладається. З боку студента відбувається тенденція до гнучкого навчання, в якому студент буде сам обирати як йому навчатися без негативних наслідків від адміністрації, а з боку викладача відбувається тенденція до вдосконалення різних методів викладання, технологій та оцінювання, які орієнтовані на досягнення ефективного результату навчання. Міжнародні європейські університети Норвегії та Польщі запроваджують гнучкий підхід до навчання в освітній процес. Основна увага була зосереджена на гнучкому підході до оцінювання студентів з метою покращення результатів навчання, зміни виду навчання та удосконалення освітніх програм, орієнтуючись на ринок праці.

Література/References:

1. A handbook for teaching and learning in higher education: enhancing academic practice / [edited by] Heather Fry, Steve Ketteridge, Stephanie Marshall. – 3rd ed. p. 192
2. Flexible Learning and Teaching. Thematic Peer Group Report, 2024. – URL: <https://www.eua.eu/>
3. London Communique. URL: <http://nau.edu.ua/ua/menu/navchannya/bolonskij-proczes/londonske-omyunike.html>
4. Rome Ministerial Communique 2020. URL: [Rome_Ministerial_Communique.pdf](#)
5. Trends 2024. European Higher Education Institutions in times of transition. – URL: <https://www.eua.eu/>

***Abstract.** The relevance of the study is evidenced by a number of documents of the European Higher Education Area. The theoretical foundations for ensuring effective teaching, learning and assessment in higher education based on an effective paradigm in the context of sustainable development include the principle of universal design for learning in higher education, which helps to ensure collaboration with students and at the same time provide flexibility in assessment,*

learning and teaching. The tendency to use flexible approaches to learning, teaching and assessment depending on the program and discipline being taught is highlighted. The international experience of effective teaching, learning and assessment in higher education is analyzed and it is found that the European countries of Norway and Poland are introducing a flexible approach to learning in the educational process.

Key words: *effectiveness, learning and teaching, flexible approach, assessment, universal learning design*

Статтю відправлено: 27.12.2024.

© Паламарчук О.Ф.